

**Beynəlxalq Audit Standartlarının tətbiqinə dair
auditor təşkilatlarına və sərbəst auditorlara əməli
köməklik göstərilməsinə dair**

HESABAT

Məsul icraçı: Nəcəf Talıbov

**İcraçılar: Vəli Rəhimov,
Beynəlxalq Audit Standartları üzrə Komitə**

2016

MÜNDƏRICAT

1.Giriş

2. Mövzunun aktuallığı

3. İşin məqsədi

4. Əməli köməklik göstərilməsinin istiqamətləri

4.1.Auditorların elmi, metodiki və digər əyani vəsaitlərlə təminatı

4.2.Konfrans, simpozium, dəyirmi masa və seminarların təşkili

4.3.İxtisasartırma kurslarının təşkili

4.4. KİV-də müvafiq materialların dərc edilməsi.

4.5. Palatanın rəsmi internet səhifəsində materialların yerləşdirilməsi

4.6.Beynəlxalq tədbirlərin materiallarının auditorlara çatdırılması

4.7. Nəşrlər

4.8.Fərdi görüşlər, telefon və digər əlaqə vasitələri.

YEKUN

1. Giriş

Auditor təşkilatlarına və sərbəst auditorlara əməli köməklik göstərilməsi Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 1995-ci il 19 sentyabr tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası haqqında Əsasnamə" 7-ci " Palatanın funksiyaları" maddəsinin "auditor təcrübəsinin ümumiləşdirilməsi və mövcud qanunvericilik aktlarının tətbiqi məsələləri ilə əlaqədar sərbəst auditorlara və auditor təşkilatlarına məsləhətlər verir, auditor xidmətinin inkişafı və təkmilləşdirilməsi üçün təkliflər hazırlayır və onların həyata keçirilməsinə nəzarət edir;" bəndindən və Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyasının "SMO 3– Beynəlxalq audit və təminat standartları komitəsi (IAASB) tərəfindən buraxılan Beynəlxalq Standartlar və digər rəsmi bəyanatlar" üzvlük tələbindən irəli gələn bir öhəlikdir. Bu öhtəliyin yerinə yetirilməsi Palatanın 2016-cı il üçün iş planının 2.4. "Beynəlxalq Audit Standartlarının tətbiqinə dair auditor təşkilatlarına və sərbəst auditorlara əməli köməklik göstərilməsi" maddəsində əksini tapmışdır.

2. Mövzunun aktuallığı

Auditor təşkilatlarına və sərbəst auditorlara əməli köməklik göstərilməsi Palatanın funksiyası olmaqla onun bütün fəaliyyətini və struktur bölmələrini əhatə edir. Bu köməliyin Beynəlxalq Audit Standartlarının tətbiqi istiqaməti, həmin standartların hamısının prinsiplərini əhatə etməklə geniş tətbiq sahəsinə malikdir.

Bu amillər nəzərə alınmaqla, Palatanın həyata keçirdiyi geniş istiqamətli fəaliyyətin hər bir hissəsində əməli köməklik seqmentinə rast gəlmək olar.

Göstərilənləri nəzərə almaqla bu qənaətə gəlmək mümkündür ki, auditor təşkilatlarına və sərbəst auditorlara əməli köməklik göstərilməsi Palatanın ayrıca bir struktur bölməsi və ya əməkdaşı (əməkdaşları) tərəfindən deyil, bütövlükdə Palata tərəfindən həyata keçirilir. Ölkədə auditin Beynəlxalq Audit Standartlarına müvafiqliyinə istiqamətlənməsi amili Auditor təşkilatlarına və sərbəst auditorlara əməli köməklik göstərilməsini aktuallaşdırır.

3. İşin məqsədi

İşin məqsədi - auditor təşkilatlarına və sərbəst auditorlara BAS-ların tətbiqi sahəsində bütün forma və metodlardan istifadə etməklə əməli köməklik göstərilməsi vasitəsilə milli auditin səviyyəsinin yüksəldilməsinə nail olmaq istiqamətində tədbirlərin həyata keçirilməsinə yardımçı olmaqdır.

4. Əməli köməklik göstərilməsinin istiqamətləri

Aparılmış araşdırma və təhlil auditor təşkilatlarına və sərbəst auditorlara əməli köməliyin aşağıdakı metodlarla göstərilməsini müəyyən etmişdir:

4.1.Auditorların elmi, metodiki və digər əyani vəsaitlərlə təminatı

Bu sahədə son bir ildə Palatanın müvafiq struktur bölmələri və əməkdaşları tərəfindən aşağıdakı materiallar tərtib edilmiş və Palata şurası tərəfindən təsdiq olunmuşdur (bəyənilmişdir):

1. "Firmadaxili standartlarını hazırlanmasına dair metodik göstəriş"(N.Talıbov)
2. "Auditor xidmətlərinin dəyərinin müəyyən edilməsi metodikası" (V. Rəhimov)
3. "Auditorlar Palatasının fəaliyyətinə ictimai nəzarət haqqında» (İşçi qrup)
4. «Turizm müəssisələrində audit aparılmasına dair proqram» (N.Talıbov)
5. "Əlaqəli auditor xidmətlərini göstərilməsinə dair metodik baza» (İşçi qrup)
6. "Auditor təşkilatlarının və sərbəst auditorların qeydiyyatı və akkreditasiyasına dair metodik göstəriş" (S. Gülməmmədov)
7. "İqtisadi islahatların sürətləndirilməsi ilə əlaqədar qəbul edilmiş normativ hüquqi aktların auditorlar və müvafiq qurumlar qarşısında yaratdığı öhdəliklər" (V. Rəhimov, N. Talıbov)
8. "Araşdırma və intizam tədbirləri sistemi"(İşçi qrup)
9. "Auditorlara icazələrin verilməsinə dair qaydalar" (S. Gülməmmədov)
10. "Azərbaycan Respublikasında auditor xidmətinin keyfiyyətinə nəzarət üzrə qaydalar"(İşçi qrup)
11. "Auditin keyfiyyətinə daxili nəzarətin həyata keçirilməsi haqqında təlimat"(İşçi qrup)
12. "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın ləqəlləşdirilməsinə və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun auditorlar tərəfindən tətbiqinə dair Metodik tövsiyələr" (M.Abbasov)
13. "Korrupsiyaya qarşı mübarizədə auditin təşkili üzrə Metodik göstəriş" (M.Abbasov)
14. "Avtonəqliyyat müəssisələrində audit aparılmasına dair proqram"(N.Talıbov)
15. Nümunəvi firmadaxili audit standartları(layihə)
16. "Biznesin (müəssisənin) qiymətləndirilməsi üzrə metodik göstəriş" (Layihə - Z.Hüseynov)

4.2.Konfrans, simpozium, dəyirmi masa və seminarların təşkili

2016-cı il ərzində Palata tərəfindən bu istiqamətdə aşağıdakı tədbirlər keçirilmişdir (materialları göstərilən linklərdən əldə etmək olar):

1. 2016-cı il 25 fevral tarixində Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasında "Müasir şəraitdə auditin əsas vəzifələri" mövzusunda dəyirmi masa; (<http://audit.gov.az/index.php?type=xebergoster&id=272>)
2. 2016-cı ilin 05-06 aprel tarixlərində Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının 20 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbir və «Müasir şəraitdə auditin tənzimlənməsinin aktual problemləri" mövzusunda beynəlxalq elmi-praktik konfrans; (<http://audit.gov.az/index.php?type=xebergoster&id=276>)

3. 2016-cı il 17-18 may tarixlərində Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasında “Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlara uyğun hazırlanması praktikası” və “Firmadaxili standartların tərtibinə dair metodik göstərişin şərh” mövzularında Təlim;

(<http://audit.gov.az/index.php?type=xebergoster&id=281>)

4. 2016-cı ilin iyun ayının 28-də Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatasının təşkilatçılığı ilə ölkəmizdə həyata keçirilən islahatlara dəstək məqsədilə “Korrupsiya ilə mübarizədə və şəffaflığın artırılmasında auditorların qarşısında duran vəzifələr” mövzusunda “dəyirmi masa”;

(<http://audit.gov.az/index.php?type=xebergoster&id=289>)

5. 2016-cı ilin 5 avqust tarixində “İqtisadi islahatların sürətləndirilməsi ilə əlaqədar qəbul edilmiş normativ hüquqi aktların auditorlar və müvafiq qurumlar qarşısında yaratdığı öhdəliklər” mövzusunda seminar-müşavirə;

(<http://audit.gov.az/index.php?type=xebergoster&id=298>)

6. 2016-cı il 27 oktyabr tarixində Auditorlar Palatasında “Azərbaycan Respublikasında auditor xidmətinin keyfiyyətinə kənar nəzarət üzrə yeni Qaydalar”ın və “Auditin keyfiyyətinə daxili nəzarətin həyata keçirilməsi haqqında Təlimat”ın tətbiqi barədə seminar;

(<http://audit.gov.az/index.php?type=xebergoster&id=305>)

7. 2016-cı il 29 noyabr tarixində Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasında “MHBS(IFRS) əsasında konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması praktikası” və “Korporasiyadaxili fırıldaqçılıq və dələduzluqla mübarizə, mühasibat uçot məlumatlarının bilərəkdən təhrif edilməsi əlamətlərinin aşkar olunması” mövzusunda Seminar.

(<http://audit.gov.az/index.php?type=xebergoster&id=309>)

4.3. İxtisasartırma kurslarının təşkili

2016-cı ilin sentyabr-noyabr aylarında Palatada auditorlar üçün 2 ixtisasartırma kursu keçirilmişdir. Kursun tədris proqramının bütünlüklə auditorlara əməli köməkliyin göstərilməsi istiqamətini əhatə edir.

4.4. KİV-də müvafiq materialların dərc edilməsi.

2016-cı ildə Palatanın cədiri V. Novruzovun "Maliyyə şəffaflığının təmin olunmasında auditin inkişafı mühüm əhəmiyyət kəsb edir" adlı ("Vergilər" qəzeti, 31.08.16) və "Maliyyə və iqtisadi sahədə tam şəffaflıq təmin edilməlidir" adlı ("Azərbaycan" qəzeti - 22.10.15) məqalələri dərc edilmişdir.

4.5. Palatanın rəsmi internet səhifəsində materialların yerləşdirilməsi

Palatanın rəsmi internet səhifəsində aşağıdakı bölələrdə materiallar müntəzəm yenilənməklə yerləşdirilir:

» XƏBƏRLƏR

<http://audit.gov.az/index.php?type=news&subid=33&cid=33>

AP-nın ŞURA QƏRARLARI, SƏRƏNCAMLARI VƏ
ƏMRLƏRİ » Əmrlər

<http://audit.gov.az/index.php?type=content&subid=160&cid=160>

Şura qərarları » 2016

<http://audit.gov.az/index.php?type=content&subid=159&cid=159>

AP-nın ŞURA QƏRARLARI, SƏRƏNCAMLARI VƏ
ƏMRLƏRİ » Sərəncamlar

<http://audit.gov.az/index.php?type=content&subid=161&cid=161>

AP-nın ŞURA QƏRARLARI, SƏRƏNCAMLARI VƏ ƏMRLƏRİ » İclas
protokolları

<http://audit.gov.az/index.php?type=content&subid=227&cid=227>

Aşağıda göstərilən başlıqlarda isə auditorlar üçün əhəmiyyətli informasiyalar mövcuddur:

- QANUNVERİCİLİK
- STANDARTLAR
- BEYNƏLXALQ ƏLAQƏLƏR
- PARTNYORLAR
- AP-nın FƏALİYYƏTİ BARƏDƏ HESABAT
- AP-nın KOMİTƏLƏRİ
- NƏŞRLƏR
- ELEKTRON XİDMƏT
- Tədbirlər
- DÖVLƏT PROQRAMLARINDA İŞTİRAK
- ETİKA ÜZRƏ HESABATLAR
- IFAC XƏBƏRLƏRİ və EFA YENİLİKLƏRİ
- YENİLİKLƏR
- ELANLAR
- XƏBƏRLƏR

4.6. Beynəlxalq tədbirlərin materiallarının auditorlara çatdırılması

2016-cı ildə aşağıdakı beynəlxalq materiallar auditorlara təqdim edilmişdir:

(<http://audit.gov.az/index.php?type=content&subid=176&cid=176>)

BEYNƏLXALQ ƏLAQƏLƏR » Beynəlxalq tədbirlərin materialları

09-12 oktyabr tarixlərində isə Dünya Bankının Maliyyə Hesabatı İslahatlar Mərkəzinin (CFRR) təşkilatçılığı ilə Belarus Respublikasının paytaxtı Minsk şəhərində “Daha məsuliyyətli və şəffaf iqtisadiyyat üçün auditin keyfiyyətinin gücləndirilməsi” mövzusunda keçirilən seminarın materialları:

[AACoP Audit Committees_eng](#)

[AACoP Establishing QA for Audit Jon Hooper eng](#)

[AACoP Establishing QA for Audit - Jon Hooper ru](#)

[Busuioc-QAS - general-eng](#)

[Busuioc-QAS - general-rus](#)

[EDUCOP Country IES Compliance Oct 11 1045 eng](#)

[EDUCOP Country IES Compliance Oct 11 1045 ru](#)

[EDUCOP-Oct-11-The case for change in accounting education ruOct110930](#)

[EDUCOP-Oct-11-The case for change in accounting educationOct 110930](#)

4.7. Nəşrlər

2016-cı ildə Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası ilə Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası arasında imzalanmış 2014-cü il 14 yanvar tarixli memorandumuna əsasən, Beynəlxalq Audit və Təsdiqləmə Standartları Şurasının (IAASB) **KEYFİYYƏTƏ NƏZARƏT, AUDİT, TƏHLİL, DİGƏR TƏSDİQLƏMƏ VƏ ƏLAQƏLİ XİDMƏTLƏR ÜZRƏ BEYNƏLXALQ STANDARTLAR TOPLUSU** (*“Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements” toplusu (2013-cü il nəşri) tərcümə və nəşr edilmişdir.*

4.8. Fərdi görüşlər, telefon və digər əlaqə vasitələri.

Bu metod əməli köməklik operativ xarakter daşıyır və daha konkret halları əhatə edir. Bu ilin ötən dövrü ərzində aşağıdakı auditor təşkilatlarına və sərbəst auditorlara müxtəlif məzmununda suallar ətrafında məsləhətlər verməklə əməli köməklik göstərilmişdir:

Auditor təşkilatları:

- "ANR AUDİT" məhdud məsuliyyətli cəmiyyəti

Direktor:

Abbaslı Namiq Rasim oğlu

- "Cavid-Audit" məhdud məsuliyyətli cəmiyyəti

Direktor:

Məmmədov Şahbaz Müseyib oğlu

- "Kermur Audit və Konsaltinq" məhdud məsuliyyətli cəmiyyəti

Direktor:

Vahabov Adil İdris oğlu

- "LŞ Audit" məhdud məsuliyyətli cəmiyyəti

Direktor:

Hüseynov Fərhəddin Əbdülqasım oğlu

- "PREMIUM-AUDİT" məhdud məsuliyyətli cəmiyyəti

Direktor:

Kərimov Natiq İmran oğlu

- "Zaman - Audit" məhdud məsuliyyətli cəmiyyəti

Direktor:

Cəbiyev Hüseyn Kommuna oğlu

Sərbəst auditorlar:

- Abbasov Çingiz Abbas oğlu
 - Axundov Nazim Zakir oğlu
 - Axundov Vaqif Xəlil oğlu
 - Alıyev Köçəri Əmrah oğlu
 - Bənnayev Elxan Bəhmən oğlu
 - Bəşirov Şərif Miri oğlu
 - Əkbərov Mübariz Əkbər oğlu
 - Hüseynov Şəmşinur Rəşid oğlu
 - İbrahimov Elnur Elxan oğlu
 - İsgəndərov Səməd Mahmud oğlu
 - Talıbov Tariyel Aslan oğlu
- və s.

YEKUN

Auditor təşkilatlarına və sərbəst auditorlara əməli köməklik göstərilməsi BAS-ların tətbiqinə rəvac verməklə, xidmətin keyfiyyətinin və auditorların peşə səviyyəsinin yüksəlməsinə, qanunvericiliyin auditorlar qarşısında qoyduğu vəzifələrin icrasının təmin edilməsi üçün zəruri tədbirlərin görülməsinə yardım edir. Əməli köməklik auditorların qarşısına çıxan spesifik məsələlərin həlli istiqamətində onlara dəstək olur, maliyyə hesabatlarının auditi ilə bərabər tədris, mühasibat, konsaltinq, outsorsinq istiqamətlərində onların fəaliyyətinin genişləndirilməsinə münbit şərait yaradır.